

ARCHIWUM
LEGIONÓW
i N. K. N.

Nr 280

ПАМЯТКИ
ВОЕННЫЕ

Второй день выезда.

ВОНЗАЛЬ
Брестский

ПОЎЗДЬ № 14

11 часовъ 35 мин. вечера

(Петроградское время).

ROK TYSIĄC DZIEWIEĆSET OŚMNASTY. WARSZAWA.
ADMINISTRACJA: UL. KRUCZA NUMER TRZYNASTY.

28

NAKŁADEM WYDAWNICTWA
PAMIĄTEK WOJENNYCH

WYBITO

MEDAL
„NA CHWAŁĘ SPEKULANTOM”

z oznaczeniem cen pas-
karskich na artykuły naj-
niezbędniejszej potrzeby w
czasie wojny z **portretem**
spekulanta, oraz podob-
ną historycznego **paska**.
Medal ten służy na wiecz-
ną wojny i hyjen pamiątkę,
dla zbieraczy. — Dla zwy-
kłych zaś śmiertelników —
jako brelok do zegarka.

KRUCZA 13 M. 8.

WYSYŁAMY POCZTĄ.

WYDAWNICTWO
PAMIĄTEK WOJENNYCH

ZESZYT I SZY

Zawiera w dokładnej reprodukcji
z zachowaniem barw naturalnych,
bony.

Wysyłamy pocztą za zaliczeniem.

WARSZ. TOW. AKC.

„MOTOR”

ul. Marszałkowska № 23.

poleca:

Preparaty galenowe,
Leki patentowane,
Wody mineralne sztuczne,
Czyste odczynniki chemiczne.

280

PAMIĄTKI WOJENNE

(AFISZE).

Z E S Z Y T II.

WSZELKIE PRAWA WŁASNOŚCI WYDAWNICZEJ
ORAZ AUTORSKIEJ ZASTRZEŻONE.

1918.

WARSZAWA. — ADMINISTRACJA

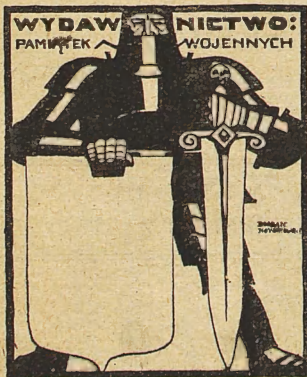
WYDAWNICTWA: KRUCZA № 13.

Cena egzemplarza w wydaniu popularnym z Mk. poza Warszawą 2.50 Mr.

" " na lepszym papierze 4 " " " 4.50 "

" " w oprawie płóciennej 7.50 " " " 8 "

⌚ 40% DLA POZBAWIONYCH PRACY. ⌚

Gepr. u. auch für Ausfuhr freieg. durch die Kais.-Deut. Presseabt.
Warschau, 19/II 1918. № 9107. Dr. № 65.

Drukarnia L. Bruś, Warszawa, Nowy Świat 66.

Od Wydawnictwa.

Wybuchła wojna. — Na rozległych polach Polski przemówiły armaty o nowych prawach, nowym obowiązku, o groźnym i nieznanym życiu wojennem...

Miasta, wsłuchane w odgłos zmagañ wojennych, milczały w oczekiwaniu rychłych przemian. — Zdała od pola bitwy, żyjąc nerwami depesz — troszczono się o jutro, chyląc pokornie czoła przed obowiązkiem dnia wojennego.

Obowiązek, — jeden nie zawodził.

Odziany w różnorodne — kolorowe szaty, niemal codziennie wypełzał na mury miasta pod postacią licznych rozporządzeń i obwieszczeń stając się przykazaniem dnia wojennego wszechwładnym i bezapelacyjnym. — Na murach miasta pisała wojna swój elementarz. W pocie czoła sylabizował na

nim obywatel, z dnia na dzień, przyszłość... wojny i nadzieję pokoju... Gdyby w dniu dzisiejszym rozpostarło się przed wzrokiem jego wszystko czarne, które widział na białem, zielonem, czerwonym, lub pomarańczowem, wyznałby że przeczytał księgę mądrości wojennej, wyczerpującą, aż... do omdlenia.

W zbiorze niniejszym zamieszczamy część obfitego afiszowego plonu — oświetlającego czas, którego miarą — stały się wielkie wydarzenia. — Obok reprodukcji fotograficznej oryginałów zamieszczamy tekst w brzmieniu dosłownym. Na okładce zamieściliśmy reprodukcję biletu ewakuacyjnego, wydawanego urzędnikom państwowym, podczas cofania się armji rosyjskiej.

BANK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU W WARSZAWIE

INSTYTUCJA CENTRALNA,
Warszawa, ul. Traugutta Nr. 8.
BIURO WYMIANY,
ulica Trauguta Nr. 8.

PIERWSZY ODDZIAŁ MIEJSKI,
Marszałkowska Nr. 83 (róg Hożej).
DRUGI ODDZIAŁ MIEJSKI,
Praga — ulica Targowa Nr. 31.

ODDZIAŁ W SIEDLCACH Z AGENTURĄ W MIĘDZYRZECU,
ODDZIAŁ W ŁOMŻY Z AGENTURĄ W GRAJEWIE.

Kapitał zakładowy rub. 5,000,000. Fundusze rezerwowe rub. 278,386.10.

Объявление.

Привожу всеобщему сведѣнію, что несмотря на объявленіе войны, всѣ гражданскія и военныя власти остаются на своихъ постахъ и дальше исполняютъ ввѣренныя имъ обязанности въ области общественнаго порядка. Въ виду этого приглашаю все населеніе Варшавы, чтобы оно относилось къ текущимъ событіямъ съ совершеннымъ спокойствіемъ и было увѣрено, что предпринято всѣ мѣры, для обезпеченія личной безопасности каждаго.

По отношенію къ нарушающимъ общественный порядокъ, а равно къ распространяющимъ ложныя слухи, возбуждающие панику среди населенія, предприняты будутъ самыя рѣшительныя мѣры на основаніи законовъ военнаго времени.

Генералъ отъ кавалеріи

Жилинскій.

Obwieszczenie.

Podaję do wiadomości powszechnej, że pomimo ogłoszenia wojny, właściwe władze cywilne i wojskowe pozostają na miejscach i w dalszym ciągu pełnią powierzone sobie obowiązki w zakresie porządku publicznego.

Wobec tego wzywam całą ludność Warszawy, aby zachowała się spokojnie, wobec bieżących wydarzeń i była pewna, że celem zapewnienia osobistego bezpieczeństwa każdego, przedsięwzięto wszelkie kroki.

Względem zakłócających porządek społeczny, oraz rozpowszechniających fałszywe pogłoski, budzące popłoch wśród ludności, przedsiębrane będą kroki, jak najbardziej stanowcze na podstawie praw czasu wojennego.

Jenerał jazdy

Żyliński.

Celem obalenia pogłosek o ustąpieniu rosjan z Królestwa bez walki, rozlepiono pierwszy afisz wojenny dn. 3.VIII.14 r.

Wielkość naturalna 35 x 25 cent.

POLACY! Wybiła godzina, gdy serdeczne marzenie ojców i dziadów waszych może się spełnić. Minęło półtora wieku od czasu, jak żywe ciało Polski rozdarło na części, ale duch Jej nie umarł. Żyła ona nadzieją, że przyjdzie chwila zmartwychwstania narodu polskiego i braterskiego pogodzenia się jego z Wielką Rosyą. Wojska rosyjskie niosą wam radosną wieść tego pogodzenia się.

Niech znikną granice dzielące na części naród polski niechaj połączy się on w jedną całość pod berłem Cesarza rosyjskiego. Pod tym berłem odrodzi się Polska wolna co do swej

wiary, języka i samorządna. Jednego oczekuje od was Rosya—takiegoż poszanowania dla praw tych narodowości, z którymi związała was historya.

Z otwartem sercem i po bratersku wyciągniętą dłonią idzie na wasze spotkanie wielka Rosya. Wierzy Ona, że nie zardzewiał jeszcze miecz, który raził wroga pod Grunwaldem.

Od brzegów Oceanu Spokojnego do mórz północnych idą pułki rosyjskie. Zorza nowego życia wschodzi do was. Niechaj zabłyśnie na zorzy tej znamie krzyża, symbol cierpień i zmartwychwstania narodów.

Воззвание Верховного Главно- командующего къ полякамъ.

ПЕТЕРБУРГЪ.

ПОЛЯКИ! Пройдя часъ, когда вселенная должна была бы
ощущать какое-либо соприкосновение. Пастора отъ той по-
мощи, которая была распространена на нелюдей, но не умер-
ла душа их. Она жила и жила, что и теперь, что и теперь, что и
сейчасъ польского народа и братского призыва его къ Вос-
ходъ России! Русскіе войска несутъ свои блуды и свои
примирения. Пусть сотрутся границы, раздѣленія на части по-
литическія, да возмощаются оны, вѣдены ими, сдѣланы
Русскіе Царя! Подъ свѣтлыми, этихъ, возмощаются Польша
свободна въ своей странѣ, вѣдены и самоуправленія. Царю ждѣтъ
отъ Васъ России! — такого же уваженія къ правамъ этихъ наро-
довъ, къ которымъ принадлежатъ, въ истинѣ. Съ открытыми сра-
женіями и братскимъ призывомъ руки иду къ вамъ навстрѣчу
Польша России! Она вѣдѣтъ, что не должна, въ истинѣ, раздѣленія
врага при Громогласѣ. Отъ верховна, Тогоже Царя, да Сіи
иныхъ морей доверженъ русскій ратъ. Царь новый ждѣтъ за-
мѣны для насъ. Да вѣдѣтъ, на той дѣлѣ замѣны прѣтъ,
— съвѣтъ страданія и вѣдѣтъ народовъ.

Верховный Главнокомандующій Генералъ Адъютантъ
11-го августа 1914 г.

Николай.

Odezwa Zwierzchniego Wodza Naczelnego do Polaków.

PETERSBURG.

POLACY! Wybieła godzina, gdy nadeszło spotkanie ojców i dłu-
dów waszych może się spełnić. *Mikołaj p. lata wieku od czasu,*
jak żywe ciła Polak! roztarło na *razem*, ale choć Ję nie uprzął
Żyta ona radziła, to przyjaźnie chwila smartwychstania narodu
polskiego i braterskiego pogodzenia się jego z Wielką Rosją. Wojska
rosyjskie niosą wam radość i wieść tego pogodzenia się.

Niechże takim, granicę dzielącą na części naród polski niechże
polacy się nie w jedną całość, pod berłem Cesarza rosyjskiego.
Pod tym berłem odziodli się Polska wolna od do swej niwry, Ję-
ża i samostanowi. Ję-dnego oświadczyć od was Rosja — takiegol poma-
nowania dla praw tych narodowości, z których związała was historia.

Z szwarcem sercem i po bratersku wydzignęła dłoń i dala od
wasze spotkanie wielka Rosja. Wierny Ona, że nie zarzuciła je-
zemu miar, i dąży raz wroga pod Gromogłosem.

Od bratów Oceanu Spokojnego do mori północnych idą polki
rosyjskie. Ziemia nowego życia wychodzi dla was. Niechże zaby-
cie na wroty i ję-dniem; kryzys, symbol cierpienia i smartwychsta-
nia narodów

Zwierzchni Wódz, Naczelny General Adъютантъ

1 (14) sierpnia 1914 r.

Mikołaj.

**15 Sierpnia 1914 roku na murach Warszawy ukazała się
pierwsza odezwa do Polaków.**

Wielkość naturalna 32 x 40 cent.

Odezwa do Polaków.

Zbliża się chwila oswobodzenia z pod jarzma moskiewskiego.

Sprzymierzone wojska Niemiec i Austro-Węgierskie przekroczą wkrótce granicę Królestwa Polskiego. Już codzią się Moskale. Upada ich krwawe panowanie, ciężące na was do stu przeszło lat. Przyciśnięty do Was jako przyjaciele. Zauważcie nami!

Wolność Wam niesiemy i niepodległość, za którą tyle wycierpieli ojcowie Wasi. Niech ustąpi barbarzyństwo wschodnie przed cywilizacją zachodnią, wspólną Wam i nam.

Powstańcie, pomni Waszej przeszłości, tak wielkiej i pełnej chwały.

Połączcie się z wojskami sprzymierzonymi. Wspólnemi siłami wypędzimy z granic Polski atakujące hordy.

Przynosimy też wolność i swobodę wyznaniową, poszanowanie religii, tak strasznie uciskanej przez Rosyę. Niech z przeszłości i z teraźniejszości przemówią do was jęki Sybiru i krwawa rzeka Pragi i kałowania Uniów.

Z naszymi szlendarami przychodzi do was wolność i niepodległość.

Naczelne dowództwo niemieckich i austro-węgierskich armii wschodnich.

Po ukazaniu się odezwy Mikołaja Mikołajewicza Dowództwo naczelne Państw Centralnych wydało również odezwę do Polaków, rozrzucaną przez lotników z areoplanów.

Wielkość naturalna 53 x 21 cent.

Къ населенію.

Мобилизація произведена въ заранѣ опредѣленный срокъ. Въ этотъ торжественный для арміи моментъ, считаю своей обязанностію обратиться ко всему населенію, которое заполнило ряды вѣтренныхъ миѣ войскъ со словами глубокой благодарности за полный порядокъ, соблюденный вездѣ при явѣ запасныхъ на службу. Намъ придется перенести еще много испытаній, но я призываю население соблюдать во всѣхъ обстоятельствахъ войны спокойствіе и всѣми силами и средствами содѣйствовать арміи для одержанія победы. Я глубоко вѣрю, что въ противникѣ, который поднялъ противъ насъ оружіе, население видитъ такого же ожесточеннаго врага, какого видитъ въ немъ армія. Помните руку объ руку, помня, что армія это живое тѣло и кровь каждаго народа.

Генераль отъ кавалеріи
Samsonowъ.

Do ludności.

Mobilizacja dopełniona została w określonym z góry czasie. W tej uroczystej dla armii chwili, uważam za swój obowiązek zwrócić się do całej ludności, która wypełniła szeregi powierzonych mi wojsk, ze słowami głębokiej wdzięczności za porządek wzorowy, zachowany wszędzie przy stawianiu się rezerwistów do służby. Wiele doświadczeń przynieść nam jeszcze wypadnie, lecz we wszystkich okolicznościach wojny wzywam ludność, aby zachowała spokój i współdziałała armii wszelkimi siłami i środkami ku osiągnięciu zwycięstwa. Wierzę głęboko, że w przeciwniku, który oręż na nas podniósł, ludność widzi takiego samego wroga zawziętego, jakim widzi go armia. Idźmyż ręką w rękę, pamiętając, że armia to żywe ciało i krew każdego narodu.

Podpisano: generał jazdy
Samsonow.

Jenerał Samsonow, dziękując ludności za zachowanie spokoju w czasie mobilizacji, wzywa do współdziałania z Rosją. Armia jego, składająca się przeważnie z rezerwistów polskich, uległa straszliwej porażce.

Wielkość naturalna 46 x 64 cent.

DO LUDNOŚCI MIASTA WARSZAWY.

Komitet Obywatelski miasta Warszawy, podaje do publicznej wiadomości, że wobec zawieszania czynności władz miejskich i cywilnych obejmuje pieczę nad miastem.

Komitet będzie dążył do utrzymania porządku, zapewnienia bezpieczeństwa, oraz — w granicach możliwości — normalnego biegu życia.

Licząc na współdziałanie mieszkańców, Komitet Obywatelski spodziewa się, że wszelkie jego zarządzenia, będą bezwzględnie wykonywane i spotkają się z powszechną pomocą.

Komitet utrzymuje w mocy wszelkie dotychczasowe przepisy, zapewniające też i porządek, jak i zakaz sprzedaży trunków; także na artykuły pierwszej potrzeby i t. p.

Komitet powołał do pomocy — przy spełnianiu swoich zarządzeń, oraz przy zapewnieniu bezpieczeństwa — STRAŻ OBYWATELSKĄ, której ludność powinna pomagać, przez szybkie i ciche stosowanie się do jej wymagań.

Wszelkie próby nieposłuszeństwa i wykroczeń, zakłócających spokój publiczny, będą najsurowiej postrzegane.

Komitet głęboko wierzy, że wszyscy mieszkańcy potrafią utrzymać równowagę i spokój, gdyż jedynie karne zachowanie się ogółu zdoła zabezpieczyć miasto od groźnych następstw.

Komitet Obywatelski miasta Warszawy.

Podczas cofania się armji rosyjskiej w noocy 4 sierpnia 1915 r. rozlepiłony został pierwszy afisz K. O. m. Warszawy, donoszący o objęciu pieczy nad miastem.

Wielkość naturalna 45 x 33 cent.

Komitet Obywatelski miasta Warszawy

obwieszcza:

Straż Obywatelska z dniem dzisiejszym obejmuje pieczę nad porządkiem, spokojem i bezpieczeństwem publicznem w naszej stolicy.
Komitet wzywa przeto obywateli aby:

złożyli bezzwłocznie w ratuszu wszelką posiadaną broń palną,
oddali — w miarę możliwości — do rozporządzenia Straży —
konie i rowery

i przez spokojne zachowanie się, niewytwarzanie zbiegowisk
i ścisłe stosowanie się do wskazówek straży, przyczynili
się do utrzymania porządku.

Sprawność działania Straży Obywatelskiej jest zależną od poparcia i współdziałania całej ludności.

Drugi i ostatni afisz Komitetu Obywatelskiego m. Warszawy.

Wielkość naturalna 33 x 25 cent.

Wasze miasto znajduje się w posiadaniu Niemiec. Ale my prowadzimy wojnę tylko przeciwko nieprzyjacielskim wojskom, a nie przeciwko spokojnym mieszkańcom.

Spokój i porządek będą utrzymane, a prawo obronione.

Oczekuję, że mieszkańcy Warszawy żadnych nieprzyjacielskich czynów nie popełnią, niemieckiej sprawiedliwości zaufają i rozporządzenie naszych dowódców wojskowych bezwarunkowo wykonywać będą.

Dowództwu Naczelnemu Niemickiemu jest jednakże wiadome, że nieprzyjaciel uczynił przygotowania przeciwne bezpieczeństwu wojsk naszych w Warszawie.

Widzę się więc zmuszonym Naczelników oraz znamienitych obywateli miasta wziąć jako zakładników, którzy mi będą odpowiedzialni za bezpieczeństwo wojska.

Od Was zależy obrona życia Waszych obywateli. Każdy, który się dowie o zamierzonych zamachach jakiegokolwiek rodzaju, ma przez wzgląd na swoich współobywateli oraz na spokój i bezpieczeństwo miasta Warszawy obowiązek zawiadomić bezzwłocznie o takowych Niemieckie Władze Wojskowe.

Kara śmierci oczekuje każdego, który tego obowiązku nie spełni albo zamachy ułatwi.

BEKANNTMACHUNG.Einwohner von Warschau!

Meine Stadt ist in deutscher Gewalt.
Aber wir führen Krieg nur gegen feindliche Truppen, nicht gegen friedliche Bürger.

Ruhe und Ordnung soll gewahrt, das Recht geschützt werden.
Ich erwarte, dass Warschaer Bürger keine feindlichen Handlungen unternehmen, dem deutschen Heiligtumsgefühl vertrauen und den Anordnungen unserer Truppenbefehlshaber Folge leisten werden.

Der deutschen Heeresleitung ist aber bekannt geworden, dass der Feind Anschläge gegen die Sicherheit unserer Truppen in Warschau vorbereitet hat. Darum bin ich gezwungen, die Häuser und angenehmen Bürger der Stadt als Geiseln zu nehmen, die mir für die Sicherheit der Truppen bürgen.

Au Buch ist es, das Leben dieser Herren Mitglieder zu schützen. Wer darum Kenntnis hat von geplanten Anschlüssen irgendwelcher Art, hat in Interesse seiner Mitglieder, wie der Ruhe und Sicherheit der Stadt Warschau die Pflicht, solches umgehend bei der deutschen Militärbehörde zur Anzeige zu bringen.

Die Todesstrafe hat derjenige zu gewärtigen, der sich einer Unterbrechung in dieser Hinsicht schuldig macht oder gar Anschläge Versteht leistet.

Der Deutsche Oberbefehlshaber
LEOPOLD

Prinz v. Bayern
Kaiserlicher General

ODEZWA.MIESZKAŃCY WARSZAWY!

Wasza miasto znajduje się w posiadaniu Niemców. Ale my prowadzimy wojnę tylko przeciwko nieprzyjacielskim wojskom a nie przeciwko spokojnym mieszkańcom.

Spokój i porządek będą utrzymywane a prawo obrony.

Oczekuję, że mieszkańcy Warszawy, żadnych nieprzyjacielskich czynów nie popełnią, Niemcom nie sprawdzić wolności zalegają i rozprządzenia naszych dowódców wojskowych bezsprzecznie wykonywać będą.

Dowódcy Niemieckim Niemieckim jest także wiadoma, że nieprzyjacieli uczynił przygotowanie przebiegu bezprawnego w Warszawie. Widzę się więc zmuszonym Niemieckim oraz zhańbionych obywateli miasta wzięć jako zakładników, którzy nie będą odpowiedzialni za bezpieczeństwo wojska.

Od Was zależy obrona życia Waszych współobywateli. Każdy, który się dowie o zamierzonych zamachach jakiegokolwiek rodzaju, ma przyjąć na siebie odpowiedzialność oraz na spokojnie i bezopornie myśleć. Warszawy obywateli zawiadomić bezwzględnie o takowych Niemieckim Władze Wojskowej.

Każdy Niemiecki obywateli, który tego obowiązku nie spełni albo zaniechać uwalni.

Wódz Naczelny Wojsk Niemieckich.
LEOPOLD

Kaśka Bawarska
Generalni Naczelni

Pierwszy afisz w języku niemieckim, rozwieszony na murach Warszawy po wkroczeniu armii sprzymierzonych dn. 5 sierpnia 1915 roku.

Wielkość naturalna 35 x 55 cent.

Bekanntmachung

an die Bewohner der Stadt Warschau.

Nachdem unsere Truppen in siegreichem Vorgehen die Weichsel überschritten haben, bin ich durch Befehl des Armee-Oberkommandos zum Gouverneur von Warschau ernannt worden. Mit dem heutigen Tage geht die Regierungs- und -Polizeigewalt in der Stadt Warschau auf mich über.

Gereke

General-major und Gouverneur.

Warschau, d. 9 August 1915.

Ogłoszenie

do ludności m. Warszawy,

Rozkazem naczelnej komendy wojskowej, po zwycięskiej przeprawie wojsk naszych przez Wisłę, zostałem mianowany gubernatorem Warszawy. Z dniem dzisiejszym obejmuję władzę rządową i policyjną w mieście Warszawie.

Gereke

General-major i Gubernator.

Warszawa, d. 9 Sierpnia 1915 r.

Oprócz powyższego ogłoszenia z podpisem v. Gereke, — wyszło rozporządzenie o wytypieniu gołębi pocztowych, oraz prowadzeniu psów na smyczy.

Wielkość naturalna 28 x 36 cent.

Bekanntmachung.

Seine Majestät der Deutsche Kaiser und König von Preussen haben geruht, mich für die von den deutschen Truppen besetzten polnischen Gebiete zum General-Gouverneur in Warschau zu ernennen.

Ich habe das mir Abergläubigst Übertragene Amt angetreten und sehe meine Aufgabe darin, in dem von Kriegen heimgesuchten Lande Ordnung und Ruhe aufrechtzuerhalten und, soweit es sich mit der Fürsorge für unser im Kampf stehendes Heer vereinigen lässt, den zerrütteten Wohlstand wieder aufleben zu lassen.

Ich fordere die Bevölkerung auf, mich in diesen Bestrebungen zu unterstützen.

Warschau, den 4. September 1915.

Der General-Gouverneur
von Beseler
General der Infanterie.

Obwieszczenie.

Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiec i Król pruski raczył mianować mnie Jenerał-Gubernatorem w Warszawie nad zajętymi przez wojska niemieckie obszarami polskimi.

Objąłem urząd najchętniej mi powierzony. Zadenem mojem będzie utrzymać w kraju wojną dotkniętym porządek i spokojność oraz, o ile to do się połączyć z potrzebami naszej walczącej armji, wskrzeszenie zachwianego dobrobytu.

Wzywam mieszkańców, aby mi pomagali w tych zamiarach.

Warszawa, dnia 4 Września 1915 r.

Jenerał-Gubernator
podp. von Beseler
Jenerał piechoty.

**Obwieszczenie o objęciu jenerał-gubernatorstwa przez
v. Beselera.**

Wielkość naturalna 71 x 56 cent.

Mając zamiar wszelkie objawy dobroczynności społecznej w krajach polskich ciężką wojną dotkniętych popierać, odpowiedzialna władza niemiecka, działająca przed objęciem przezemnie urzędu, oraz i ja udzieliliśmy Centralnemu Komitetowi Obywatelskiemu i Komitetowi Gubernji Warszawskiej pozwolenie zajmowania się działalnością dobroczynną obok odpowiednich organizacji niemieckich i austrijackich i zapewniłszy mu nasze poparcie. Pozwolenie to było dane pod wyraźnym warunkiem unikania wszelkiej działalności politycznej.

Komitet jednakże mianował w kraju sędziów, próbował pobierać podatki, wydawał rozporządzenia dotyczące się Straży Obywatelskiej poza granicami Warszawy i udzielał pozwolenia na noszenie broni, chociaż musiał wiedzieć, iż każdy, broń na mocy takiego zupełnie bezprawnego pozwolenia noszący, na karę śmierci zasłużył.

Ponieważ warunki komitetowi postawione nie zostały dotzymane, rozwiązuję niniejszem rozporządzeniem Centralny Komitet Obywatelski wraz z Komitetami Gubernialnymi jako i Podkomitetami miejscowymi i zabraniam im wszelką dalszą działalność w granicach Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego. Organizacja dobroczynności przechodzi wyłącznie pod zarząd administracji niemieckiej, do której również przyłączone zostaną urządzenia czysto sanitarne rozwiązanych obecnie Komitetów.

Wydane już przez jeden z Komitetów zaświadczenia uprawniające do noszenia broni winny być zwrócone niemieckim naczelnikom powiatów, Gubernatorstwu Warszawskiem lub Jenerał-Gubernatorstwu.

Kto zaopatrzy się w broń, albo zachowa takową bez wyraźnego pozwolenia wydanego przez władzę niemieckie podpada karze śmierci.

BEKANNTMACHUNG.

Für den Privatpostverkehr innerhalb des Generalgouvernements Warschau und mit Deutschland wird vom 1. Februar 1916 ab zunächst versuchsweise die polnische Sprache zugelassen und zwar nur für Postkarten, die nur auf der Rückseite beschrieben sein und nur quer 8 oder hoch 12 Zeilen enthalten dürfen. Für Briefe ist nach wie vor nur die deutsche Sprache zulässig.

Warschau, den 2. Februar 1916.

Der Polizeipräsident
v. Glasenapp.

OBWIESZCZENIE.

W prywatnej korespondencji pocztowej w obrębie General-Gubernatorstwa Warszawskiego oraz z Niemcami zostanie, dopuszczony z dniem 1-ym lutego 1916 r. narazie tylko dla próby język polski, a mianowicie tylko na pocztówkach, które mogą być zapisane jedynie na stronie odwrotnej i winne zawierać wszczep najwyżej 8, a wzdłuż 12 wierszy. W listach dopuszczalny jest jak dawniej jedynie język niemiecki.

Warszawa, dnia 2 lutego 1916 r.

Prezydent Policji
v. Glasenapp.

Obwieszczenie o dopuszczeniu języka polskiego w korespondencji, tytułem próby.

Wielkość naturalna 55 x 43 cent.

Do mieszkańców

Warszawskiego

generałnego gubernatorstwa!

Przedci niedługo uloszą, w odczucie zwycięstwa ich broni i zwycięstw, porównani, by zinnia polsko przez wzięcie ich wojska ciężkimi oltarzami rosyjskemu państwu wydane do szerszej przyszłości przyszłości, Jego Cesarza Mość Cesarz Niemiecki oraz Jego Cesarza i Króla Mość Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier postawili z ziem tych utworzyć państwo samodzielne z dziedziczą monarchią i konstytucyjnym ustrojem. Dokładnego oznaczenie granic Królestwa Polskiego zastrzega się. Nowe królestwo znajduje się w łączności z obu sprzyjaczności państwu ręką potrzebą do swobodnego silnych rozwoju. We własnej armii nadal być będą polne sławy tradycje wojsk polskich dawnych, czasy i panie walczących polskich towarzyszy broni w wielkiej domowej wojnie. Jej organizacja, wykształcenie i zaciętość uregulowane będą we wspólnym porozumieniu. Sprzymierzeni Monarchowie, biorąc należny wzgląd na sędnie - warunki polityczne Europy jakież na dokończenie i powstanie własnych krajów i ludów, żywią nadzieję na dokończenie, że odcienie spełnia się krętem państwowego i narodowego rozwoju Królestwa Polskiego.

Wielkie zaś, od zachodu z Królestwem Polskiem sąsiadujące państwa z radością ujęły u swych granic wieloletnich, wstrząśnięcie i rozkwit wielkiego, szczęśliwego i własnym narodem żyćcego odcienia się państwa.

Z najwyższego rozkazu Jego Cesarskiej Mości Cesarza
Niemieckiego.

Generał-Gubernator
v. Beseler.

Odezwa 5 listopada 1916 roku rozlepiona została w niezliczonej ilości egzemplarzy w dwóch wydaniach: na białym i czerwonym papierze.

Wielkość naturalna 69 x 49 cent.

W dowód uznania dobrego i spokojnego zachowania się ludności na obszarze Warszawskiego Jenerał-Gubernatorstwa wobec wojsk i władz niemieckich postanowiłem znieść w drodze łaski w przedstawionych mi wypadkach karę częściowo lub też zupełnie dla osób ka-

ranych na podstawie karnego prawa wojennego, o ile wzmiankowane ich czyny przestępne nie były skutkiem niecnego sposobu myślenia.

Wojennym sądom gubernialnym zalecam jak najpospieszniejsze skierowanie do mnie odnośnych propozycji z przedstawieniem aktów.

Gnadenerlass.

In Anerkennung des vor der Bevölkerung des Generalgouvernements Warschau gegenüber den Deutschen Truppen und Banditen bewiesenen ruhigen und guten Verhaltens will ich in dem mit dieser vorgeschlagenen Fülle solchen Personen, die auf Grund der militärischen Strafgesetze bestraft worden sind, diese Strafen ganz oder teilweise aus Gnaden erlassen, sofern ihre Straftaten nicht von absonderlicher Bedeutung hervorgegangen waren.

Die Militärgouvernementsgerichte haben mit mit heftigster Beschleunigung unter Vorbehalt der Akte entsprechende Verordnungen zu machen.

Warschau, den 5. November 1918.

Der Generalgouverneur
v. Beseler.

Amnestja.

W dowód szczeru dobruja i spokojnego zachowania się ludzkości w Wschodzie Wierzbickiego Jener.-Gubernatora wobec wojny i wstrząsów ideologicznych postanowiłem zamieść w drodze łaski w przewidzianych mi wypadkach karę wyłączenia lub też zrehabilitować dla osób karanych na podstawie kar wojennych, o ile wzmiankowane ich czyny przestępstwa nie były skutkiem głębszego sposobu myślenia.

Wojennym sądom gubernialnym zalecam jak najprędsze zwrócić do nich odnośnych propozycji z przedstawieniem aktów.

Warszawa, dnia 5 listopada 1918 r.

Jenerał-Gubernator
v. Beseler.

Łącznie z ogłoszeniem aktu 5 listopada Jener.-Gubernator ogłosił amnestję, dotyczącą osób karanych na zasadzie praw wojennych, za wyjątkiem przestępstw, spełnionych skutkiem niecnego sposobu myślenia.

Wielkość naturalna 48 x 64 cent.

C. K. N.**POLACY!**

Władze okupacyjne wydały wczoraj odezwę o wojsku polskiem. Odezwa ta wywołała zaniepokojenie i różnorodne pogłoski, wobec których Centralny Komitet Narodowy, stojąc niezmienne na swem stanowisku, stwierdza co następuje:

ARMIA NARODOWA jest niewątpliwem następstwem proklamowania Państwa Polskiego. Dążyć do jej utworzenia, uważać ją za swój skarb najcenniejszy, musi naród polski, jeśli nie chce spaść z powrotem do poziomu niewoli.

Armie, będącą najczystszy wyrazem woli i zapалу narodu, musi powołać **RZĄD POLSKI**, jedynie uprawniony szafarz krwi polskiej.

W Legionach, które od dwóch lat z górą walczą bohatersko z przemocą moskiewską, mamy nie tylko gotowe kadry, ale dowód, że naród polski potrafi się zdobyć na męstwo i hartowną wolę w odpięciu przemoc i gwałtu. W niezłomnym twórcy polskiego ruchu zbrojnego, w JÓZEFIE PIŁSUDSKIM, mamy Wodza, w którego ręce może Naród Polski złożyć miecz swój z całą ufnością.

W UPRAWNIONEJ NADZIEI, iż powyższe postulaty spełnione zostaną, wzywamy Was Polacy, byście się na rozkaz Rządu Polskiego stawili pod narodowe sztandary.

CENTRALNY KOMITET NARODOWY

Warszawa, 10 listopada 1916 r.

Odezwa C. K. N., nawołująca do tworzenia armji narodowej.

Wielkość naturalna 70 x 55 cent.

Na rozkaz Najwyższy Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Niemieckiego i Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Austriackiego i Apostolskiego Króla Węgier zarządzonem zostaje, co następuje:

§ 1. Do czasu ustanowienia Rady Stanu w Królestwie Polskiem na podstawie postępowania wyborczego, które będzie przedmiotem odrębnego porozumienia, tworzy się tymczasową Radę Stanu z siedzibą w Warszawie.

Ta Rada Stanu składa się z dwudziestu pięciu członków, którzy obeznani są z życzeniami i interesami narodu i mocą swego stanowiska powołani do reprezentowania wszystkich ziem i wszystkich kół zawodowych w obrębie obu General-Gubernatorstw. Piętnastu członków powołanych będzie z niemieckiego, dziesięciu z austriacko-węgierskiego obszaru administracyjnego.

§ 2. Członkowie tej Rady Stanu powołani zostają na podstawie Najwyższego rozkazu Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Niemieckiego i Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Austrii i Apostolskiego Króla Wę-

gier wspólnym reskryptem obu General-Gubernatorów.

W razie ubytku członka Rady Stanu, powołany będzie inny w myśl powyższych przepisów.

§ 3. Każdy z General-Gubernatorów wysła do Rady Stanu jednego komisarza rządowego i dwóch zastępców. Każdy General-Gubernator może dla uzyskania oświadczeń lub udzielenia wyjaśnień wysłać wedle potrzeby innych jeszcze przedstawicieli na posiedzenia Rady Stanu.

Komisarze rządowi i inni przedstawiciele muszą każdej chwili być wysłuchani.

§ 4. Rada Stanu zbiera się za pierwszym razem na zaproszenie obu komisarzy rządowych i wybiera ze swego grona bezwzględna większością głosów, przewodniczącego i jego zastępcę.

Przewodniczącemu przysługuje tytuł Marszałka Koronnego.

§ 5. Dalsze posiedzenia Rady Stanu zwołuje Marszałek Koronny.

Posiedzenie musi się odbyć jeżeli żąda tego jeden z komisarzy rządowych lub większość członków Rady Stanu.

§ 6. Rada Stanu uchwala swój regulamin, w szczególności zaś wybiera wydział wykonawczy.

INSTRUKCYA KOMITETU PRZYJĘCIA LEGIONÓW POLSKICH.

1. Młodzież akademicka tworzy kordony.

W tym celu zbierają się w dniu 1-ym grudnia o godzinie 8 i pół w punktach następujących:

POLITECHNIK -- Marszałkowska róg Alei Jerozolimskich od strony Mokotowa.

UNIWERSYTET -- Marszałkowska od strony ogrodu Saskiego.

KURSY HANDLOWE -- Al. Jerozolimskie róg Kruczej.

KURSY POLNICZE -- Bracka róg Al. Jerozolimskich od strony pl. Wawelskiego.

KURSY NAUKOWE i WAWELBERGA -- Alieja 3 maja,

gdzie zaspisują się do wskazówek instruktorów.

2. Organizacje społeczne, polityczne, zawodowe i t. p. są proszone o przysłanie swych delegatów ze sztandarami w liczbie po trzy osoby na ul. Al. 3 Maja o godz. 8 i pół rano w piątek dn. 1 grudnia, skąd zostaną zaprowadzeni na miejsca wyznaczone.

3. Sioły mieszkie uprasza się o roztawienie się po obu stronach ulicy Nowy-Swiat, od Alei Jerozolimskich do Królewskiej, sioły żeńskie—od Królewskiej do placu Żelazowego.
4. Publiczność nie wchodząca w skład stowarzyszeń, szkół i korporacji jest proszona o trzymanie się na chodnikach za rozstawionym kordonem i o pomoc w zachowaniu porządku przez ściśle zaspisowanie się do wskazówek instruktorów honorowych, zaopatrzonych w oznaki specjalne.

5. Po ukończonej defiladzie Legionów należy zwinąć sztandary i rozzejść się.

Do przyjęcia legionów przystąpiła młodzież, oraz liczne organizacje i stowarzyszenia strzegąc ładu wśród tysięcznych mas witańcej publiczności.

TRODACY!

LEGIONY POLSKIE
WKRAČAJA DO WARSZAWY!

Dawno uprzagniona, wieść ta staje się racońska rzeczywistością. Stolica Polski Ksiądzom przesyła, w piątek, dnia 1-go grudnia, uzgodzonych w dwuletnich trwających trudach najdłuższych Sygnów Ojczyzn, Tych, których niezmierzonaś ołtarze, meblów i barłowi zaudziacza Chwałę swa i Wolańść.

"Jakiś to i wspaniały świat. W murach, które od lat przewiały nie dornymi zastępy, uszczelona gozarcina Wojska Polskiego, stoją szare pęki Legionów, słońce bohaterów Ralszawy, Kosińskiego, Melstowa i Nudwólnej, stoją ci, których miłość czoła zdołała już złamać!"
Wielki, wawrzynowy błękit i orszak wojennych.

Warszawol Godnie, jak na stolice Polski Niepodległej przystoi!
powiataż Żołnierza Polskiego. Okazasz, jak drogie są sercu Twoja-
mu te szare zastępy pułków legionowych, jak je cieszisz i kochasz,
jak im błogosławisz. Nunc zobacz, jak w sercach naszych gości radość
zich chęć przypycha, jak dumni i szczerzyli jesteśmy, że wśród nas żyć będą, jak
gromni ich chwały, ich zwycięstwa

Przybieżmy ulice miasta naszego, wydłżmy wszyscy na spotkanie drogi Braci, niech młodziż urzy, jak wkra-
cać będą do stolicy Polski hartowni rycerze Sprawy Pol-
skiej, niech dzieci w sercach swych zachowają pamięć
wielkiego dnia, kiedy Warszawa na nowo w wiazach będzie
wielką swą przeszłość z świetniejszą jeszcze, dą Bog,
wielką swoją przyszłością.

Niech zabrzmí z setek tysięcy piersi okrzyk całego narodu:

Niech żyją Legiony Polskie!

Wszystko żyje i po wieki kwitnie Polska! Wolna Niepodległa!

Komitet Przeciwa Legionów Polskich w Warszawie.

Während des 20. Jahrhunderts ist die

**Z entuzjazmem i serdecznością witała Warszawa legjony.
Odezwa Komitetu trafiła do serca warszawiaków, bowiem
bliska była sercu.**

Wielkość naturalna 70 x 50 cent.

Patrz str. 20.

Rada Stanu urzęduje w języku polskim. Organa władz okupacyjnych mają prawo posługiwać się językiem niemieckim.

Posiedzenia Rady Stanu odbywają się z wykluczeniem jawności.

§ 7. We wszystkich sprawach prawodawczych, w których obie administracje wspólnie lub jedna z nich zwróca się do Rady Stanu, winna jest Rada Stanu wydać swoją opinię.

Rada Stanu jest powołana do współdziałania przy tworzeniu dalszych urzędów państwowych w Królestwie Polskiem.

W tym celu ma Rada Stanu:

- a) wypracować projekty rozporządzeń, ustanawiających wspólne przedstawicielstwo części Królestwa Polskiego, administrowanych przez Rzeszę Niemiecką i Monarchią Austriacko-Węgierską,
- b) przygotować urządzenie polskiej administracji państwowej.

Nadto ma Rada Stanu:

1. Przedstawiać z własnej inicjatywy wnioski i projekty w sprawach krajowych;

2. Wtworzeniu wojska polskiego współdziałać z naczelnym komendantem wojskowym mocarstw sprzymierzonych, któremu powierzono to zadanie;

3. Uchwalać postanowienia w sprawie usunięcia szkód wojennych i gospodarczego ożywienia kraju, a potrzebne ku temu środki asygnować z kredytów oddanych sobie do dyspozycji przez obie administracje, lub też uzyskać je przez ustanowienia dodatków do podatków bezpośrednich, albo przez zaciąganie pożyczek.

Uchwały powzięte w myśl punktu 3-go po wyrażeniu zgody na nie tej administracji, do której obszaru się odnoszą, mają być przez tę administrację wprowadzone w życie w drodze rozporządzenia.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze nabiera mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

BEKANNTMACHUNG

Alle Personen, die in den Strassen der Stadt Warschau so zerlumpt oder verschmutzt oder verlaust eingestraft werden, dass ihr verwahrloster Zustand geeignet ist, öffentliches Aergernis zu erregen, werden in Zukunft in Haft genommen, dort unter Abscherung des Haupt- und Barthaars entlaust und nicht eher wieder entlassen werden, als bis sie ihre Kleider gereinigt und in ordnungsmässigen Zustand versetzt haben. Die dadurch entstehenden Kosten werden durch Anlegung von Zwangsarbeiten gedeckt werden.

Warschau, den 22. Dezember 1916.

Der Polizei-Präsident
v. Glasenapp.

OBWIESZCZENIE

Wszystkie osoby, które napotka się na ulicach miasta Warszawy w takim stopniu obdarte, brudne lub zawalone, iż ich zaniedbany stan wywołać może zgorszenie publiczne, będą w przyszłości aresztowane. W areszcie po ostryżeniu głowy i brody, zostaną odwołane i nie będą uwolnione, aż nie oczyszą i nie doprowadzą do należytego porządku swego ubrania. Powstałe wskutek tego koszty pokryte będą za pomocą nakładania robót przymusowych.

Warszawa, dnia 22 grudnia 1916 r.

Prezydent Policji
v. Glasenapp.

Odwszenie, ku zgrozie wrogów czystości, stało się obowiązującym — choć nie wspólnego z polityką nie miało.

Wielkość naturalna 64 x 48 cent.

Sytuacja polityczna, stworzona przez proklamację z dnia 5 listopada, wywołała w szerokich kołach ludności, zwłaszcza wśród ludności wiejskiej, przekonanie, jakoby rząd niemiecki obecnie nie już nie miał do rozkazywania, jakoby Polska była teraz krajem zupełnie niezależnym, który powinien być w zupełności uwolniony od ciężarów wojny, przyniatających dzisiaj wszystkie narody Europy. Mniemanie takie jest mylne. Ponieważ polskie władze dopiero się tworzą, na razie więc wogóle niema jeszcze zarządu polskiego. Ale i polskie władze musiałyby tak samo nakładać rekwizycje i wszelkie inne ciężary wojenne, jak stojące tymczasowo na ich miejscu władze niemieckie.

Na Polskę nie nakłada się większych ciężarów, niż na Niemcy, które wszystko znoszą z ochotą. Walczymy zarówno za Waszą Ojczyznę, jak za Niemcy, i to, czego się od Was wymaga, wychodzi tak samo na korzyść Waszej Ojczyzny, jak wysiłki Niemiec. Wasz

współudział jest potrzebny dla szczęśliwego ukończenia wojny, która Ojczyznę Waszą wyzwoliła. Im więcej poparcia znajdziemy u wszystkich, tem prędzej zakończy się wojna i tem prędzej Królestwo Wasze wśród błogosławieństw pokoju umocni się wewnątrz i wzrośnie w potęgę i znaczenie.

Poddawajcie się zatem chętnie zarządzaniom władz niemieckich, które tylko chwilowo zastępują władze polskie. Pamiętajcie, że przynosicie ofiary przedewszystkiem Waszej ukochanej Ojczyźnie, Królestwu Polskiemu, i że opierając się tym zarządzaniom, działacie przeciwko interesowi własnej Ojczyzny i sami sobie bardzo szkodzicie.

Zwracam się do uczuć patriotycznych u każdego z Was; niechętnych zaś i opornych ostrzegam przed surowemi karami, które na mocy prawa wojennego niechybnie spadną za każdy opór przeciwko obecnej zwierzchności.

Sprawiedliwem zrządzeniem Opatrzności, dane jest Narodowi naszemu osiągnąć cel, do którego napróżno zmierzały nieustające nigdy ofiarne wysiłki całego szeregu pokoleń poprzednich. Do odbudowy własnego, niepodległego państwa jest dzisiaj naród polski powołany i budowę tę wzniesić może potężnem, wszystkich sił swoich napięciem, ofiarnością i męstwem, pracą wytrwałą i zgodną obowiązkowością i karnością, które wszelką prywatę w zarodku tłumią.

Wiekopomnym aktem z dn. 5 listopada 1916 r. Monarchowie Niemiec i Austro-Węgler proklamowali i poręczyli niepodległość Państwa Polskiego.

Wcielanie w życie tego Państwa, jego rzeczywista budowa, faktyczne rozciągnięcie ogłoszonego w tym akcie niepodległego bytu państwowego na wszystkie, ciążące ku Polsce, a odebrane Rosji, ziemie—oto wielkie dziełowe zadanie narodu naszego na chwilę obecną.

Zanim powstanie przedstawicielstwo narodowe z wyboru, zanim władze zwierzchniczą obejmie król Polski, powołana zostaje w celu tworzenia Państwa Polskiego Tymczasowa Rada Stanu.

Staje ona przed narodem w pełnem poczuciu przyjętej na siebie odpowiedzialności, z głębokiem zrozumieniem ogromu zadań, jakie przypadają jej do spełnienia.

Dążeniem Rady Stanu będzie możliwie rychłe przygotowanie sejmu prawodawczego, oraz opracowanie konstytucyjnego ustroju Państwa, odpowiadającego nowożytnym potrzebom i zbudowanego na zasadach równouprawnienia wszystkich obywateli. Kształtując formy tego ustroju. Rada Stanu kierować się będzie myślą o konieczności stworzenia w Polsce silnej, rodzimej władzy państwowej, opartej na czynnem współdziałaniu szerokich mas ludowych.

Stworzenie licznej, bitnej, a karnej armii polskiej, która, wierna naszym wielkim rycerskim tradycjom, wskrzesiłaby dawną chwałę oręża polskiego, stanowi dla nas radością i pilną konieczność. Świadomi bowiem jesteśmy, że taka armia, to pierwszy niepodległego bytu państwowego warunek. Przyczyni się ona do uzyskania potrzebnych Państwu Polskiemu, możliwie szerokich granic, będzie powagą tego Państwa rękojmnią.

Dalszy ciąg na str. 30.

Patrz str. 23.

Gdy ustawa o powszechnej służbie wojskowej wydana być jeszcze obecnie nie może, organizacja wojska oparta będzie na zaciągu ochotniczym, dla którego bohaterskie nasze legiony stanowią gotowe kadry własne.

Równocześnie Rada Stanu przystąpi do pracy nad organizowaniem Polskiego Skarbu Państwowego i wszystkich gałęzi Administracji kraju, oraz dążyć będzie do obejmowania poszczególnych działów służby publicznej.

Ża pilne swe zadanie Rada Stanu uważa określenie i zastosowanie skutecznych środków celem gospodarczego ożywienia kraju, uruchomienia przemysłu, rozpoczęcia odbudowy zniszczonych siedzib i ognisk pracy, mając przede wszystkim na względzie potrzeby pracującego ludu, rozwój jego kultury umysłowej i materialnej.

Spełnienie wielkich zadań chwili obecnej wymaga od społeczeństwa odpowiednio wielkich ofiar. Rada Stanu starać się będzie o możliwe łagodzenie ciężarów i dokuczliwości, jakie stan wojenny za sobą pociąga. Jednakowoż z góry przewidywać trzeba konieczność ponoszenia jeszcze ciężarów i ofiar, niezbędnych do tego, by wojna pomyślnie dla Polski zakończona została, i

na to wszyscy obywatele przygotowani być winni. Niechaj przygotowani też będą na to, że Rada Stanu w swojej działalności walczyć będzie musiała z wielu trudnościami i że owoce jej pracy nie tylko od niej zależeć będą.

Praca Rady Stanu osiągnie tem pomyślniejsze wyniki, im większem cieszyć się będzie poparciem i współdziałaniem narodu. Do współdziałania tego wzywamy, stwierdzając jednocześnie, że tworzymy nie dowolną organizację polityczną temu lub innemu hasłu służącą, ale Naczelny polski Urząd państwowy, który traktować będzie na równi wszystkich obywateli państwa i od wszystkich też równego dla siebie żądać będzie posłuchu.

Wszystkich synów potrzebuje dzisiaj Ojczyzna i nikomu od służby dla niej uchylać się nie wolno:

W poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem i Narodem, przystąpmy wszyscy do pracy, abyśmy Polskę wolną i dostojną jako trwałe dziedzictwo przekazać mogli pokoleniom potomnym.

Od marzeń i słów o Państwie Polskiem przechodzimy do czynu.

Dostojny Mój sprzymierzeniec Jego Cesarska i Królewska Apostolska Mość i Ja postanowiliśmy przystąpić do dalszej budowy państwa polskiego, którego podwaliny położyliśmy przez proklamację z dnia 5 Listopada 1916 r.

Twardy stan wojenny nie pozwala jeszcze niestety, by polski Król okrył nowym blaskiem starą koronę polską oraz by powołana z powszechnych i bezpośrednich wyborów reprezentacja narodowa podjęła pracę dla dobra kraju. Natomiast jest wolą Naszą oddać już dziś władzę państwową w istotnej jej części w ręce narodowego rządu, podczas gdy prawa i interesy narodu poruczone być mają nowej, rozszerzonej Radzie Stanu. Mocarstwa okupacyjne zastrzegają sobie w zasadniczej zgodzie z wnioskami mężów zaufa-

nia kraju te tylko prawa, których utrzymania stan wojenny wymaga.

Mam nadzieję, iż ten nowy krok na drodze realizacji samodzielnego państwa polskiego okaże się zbawiennym w swych skutkach i przyczyni się do tego, by kraj, którego rozwój wolnościowy, kulturalny i gospodarczy panowanie rosyjskie tak długo gwałtownie tłumilo, doszedł do pokojowej i świetnej przyszłości, siłą własnych obywateli, w wolnej z własnego postanowienia płynącej łączności z mocarstwami centralnemi, które stoja przy nim w wiernej przyjaźni.

Polecam więc Panu wydać załączony patent o ustanowieniu władzy państwowej w Królestwie Polskiem wspólnie z c. i k. austriacko-węgierskim Jenerałnym Gubernatorem wojennym w Lublinie.

Żołnierze rosyjscy! Od ziemi rodzimej, od pracy, od rodziny odebrano was niespodzianie pod pretekstem, że ojczyzna w niebezpieczeństwie. Od dłuższego czasu musicie znosić niebezpieczeństwa i troski, lecz cóż za korzyść z tego?! Austro-węgierska i niemiecka armje zajęły już część Polski i wkrótce zostanie zajęta Warszawa. Sprzymierzeńcom waszym też się nie powodzi. Belgijczycy rozbici — król Belgji zbiegł do Francji, prawie cała Francja zajęta jest przez wojska niemieckie; wojska angielskie w niebezpieczeństwie. Stolica Serbji w naszych rękach, armja zaś serbska nie istnieje. — Lecz cóż wam do tego żołnierze rosyjscy?! Czy francuzi, belgijczycy, anglicy są braćmi waszymi?! Czy kiedykolwiek wyświadczyli wam coś dobrego? Za co walczyście?! Za co ryzykujecie życie swe, zdrowie, egzystencję własną i swych rodzin?! Myśleliście o tem?! Niel Wyście o tem nie myśleli, bo nikt nie ośmieliłby się wam powiedzieć, że wy te ogromne

ofiary ponosicie tylko dla miłości własnej wodzów waszych, dążących do zdobycia pieniędzy, dobijających się o zaszczyty i order, i dla których głupstwem jest przelewanie krwi waszej choćby potokami?! I co będzie dalej?! Po upływie długich miesięcy wrócićcie do domu, zmęczeni, chorzy, i znajdziecie rolę nieuprawnioną, niedostatek w rzeczach niezbędnych, żony przemęczone, dzieci chore, i przytem wszystkiem rząd weźmie od was ostatni grosz na pokrycie rozchodów tej wojny. — Żołnierze rosyjscy, setki tysięcy waszych braci znajduje się u nas w niewoli i w Niemczech. Oni nie cierpią głodu, jak wy, oni nie lękają się głodu, ani choroby, ni śmierci, — oni jako my sami współczują wam, podczas gdy wy cierpicie. — Żołnierze! Przechodźcie do nas, łączcie się z towarzyszami i w ten sposób, każdy myśląc o sobie przyczynicie się by zakończyć tę straszną i bezpożyteczną wojnę.

РУССКІЕ СОЛДАТЫ!

Отъ родной земли, отъ труда и отъ семьи отрывали васъ внезапно подъ предлогомъ, что отечество въ опасности. Долгое время уже вамъ приходится переносить всякія опасности и труды, но какъ-же успѣть? Австрійскія и нѣмецкія войска стоять въ Польшѣ и въ скоромъ времени Варшава ими будетъ занята. Союзникамъ нашимъ также не везетъ: Бельгіицъ разбиты въ пухъ и прахъ, горюхъ бельгіійскій убѣжалъ во Францію; почти вся Франція занята нѣмцами; англійское войско разбито; сербская армія уже не существуетъ, сербская столица въ нашихъ рукахъ.

А вы, русскіе солдаты, какое дѣло до всего этого? Развѣ они вамъ братья, всѣ эти французы, бельгіицы, англичане? Оказывали ли они вамъ когда либо добра? За что вы сражаетесь, за что вы рискуете своею жизнью, своимъ здоровьемъ, существованіемъ вашимъ и вашихъ родныхъ? Знаете-ли вы это? Нѣтъ, вы этого знать не можете, ибо никто не осмѣлится вамъ сказать, что вы всѣ эти громадныя жертвы приносите лишь только во удовлетвореніе саволобіи вашихъ вождей, стремящихся къ деньгамъ, добывающихся почестей и орденсовъ, и которымъ ничего не стоитъ, проливать вашу кровь потоками.

А что будетъ дальше? Черезъ много мѣсяцевъ вы вернетесь домой, усталые, больные, и найдете необработанную пашню, недостатокъ во всемъ необходимомъ, изнуренныхъ женъ, больныхъ дѣтей, и въ добавокъ казна возьметъ у васъ послѣднюю копейку на покрытие расходовъ по этой бесмысленной войнѣ...

Русскіе солдаты! Сотни тысячъ вашего брата находятся какъ военнопленные давно уже у насъ и въ Германіи! Они не голодаютъ, какъ вы, имъ нечего опасаться ни холода, ни болѣзни, ни смерти; они, какъ и мы сами, сожалѣютъ васъ ибо имъ хорошо, между тѣмъ какъ вы страдаете!

Солдаты! Переходите къ намъ, присоединяйтесь къ своимъ товарищамъ и поставьте такимъ образомъ, каждый за себя, скорый конецъ этой безпозной и роковой войнѣ!

Ulotka rzućana z areoplanów przez lotników austro-węgierskich do okopów rosyjskich.

Wielkość naturalna 23 x 15 cent.

KUNDMACHUNG.

Um das Land mit genügenden Fettmitteln für technische Zwecke zu versorgen, hat das M. G. G. angeordnet, dass behufs Fett- und Knochengewinnung Ausgrabungen vorgenommen werden. Dieselben dürfen nur durch die von der Rohstoffzentrale des M. G. G. legitimierten Ausgräber durchgeführt werden. Die Besitzer der Gründe, wo die Ausgrabungen stattfinden, haben ohne Entgelt die Einwilligung hiezu zu geben, sind jedoch berechtigt zu verlangen, dass die ausgegrabenen Lööcher ordnungsmässig zugeschüttet werden.

Wer ohne von der Rohstoffzentrale des M. G. G. ausgestellte Legitimation vergrabenes Fett oder Knochen ausgräbt, transportiert, in Besitz hat, oder verarbeitsbar, macht sich strafbar und werden ausserdem die Bestände an solchen Materialien unentgeltlich abgenommen.

Est ist dem dringendem Bedarf an Fett und Knochen Rechnung tragend, jede unerlaubte Manipulation mit derlei Materialien bezweder konstatierter Umfang dem Kreiskommando sofort anzuzeigen.

Die Ausgrabungen finden häufig in der Nö. hefrü herer russischer Stellungen statt. Das Fett sieht dunkelbraun aus, besitzt einen starken, unangenehmen Geruch und wird meist in Säcken verpackt.

K. u. k. Kreiskommandant:
BALZAR Oberst m. p.

OBWIESZCZENIE.

Ażeby zaopatrzyć kraj w dostateczną ilość tłuszczów dla celów technicznych, zarządziło Generalgubernatorstwo wojskowe, aby przedsięwziąć odgrzebywania celem wydobycia tłuszczu i kości. Odgrzebywania te mają być przeprowadzone tylko przez wykopywacza, legitymowanego przez centralę materiałów surowcowych Generalgubernatorstwa wojskowego. Posiadacze gruntów, na których nastąpi odgrzebywanie, mają na takowe przystać bez odszkodowania, jednak są upoważnieni żądać, ażeby wykopane doły zostały w należyty sposób zasypane.

Kto bez legitymacji, wystawionej przez centralę materiałów surowcowych Generalgubernatorstwa wojskowego, zakopany tłuszcz albo kości wykopuje, transportuje, ma, w posiadaniu albo przerabia, zasługuje na karę i oprócz tego zapasy takich materiałów będą bez odszkodowania odebrane.

Biorąc pod uwagę naglejsze zapotrzebowanie tłuszczu i kości, należy natychmiast donosić o wszelkiej niedozwolonej manipulacji, względnie o każdym skonstataowanym wybraku z tego rodzaju materiałów.

Odgrzebywania będą miały miejsce często w pobliżu dawnych pozycji rosyjskich. Tłuszcz wygląda ciemno-brązowo, posiada mocną, nieprzyjemną woń i przeważnie będzie zapakowywany w worki.

C. i K. komendant cwođu
BALZAR pułkownik w. r.

Ponieważ tłuszczu w czasie wojny nie było wiele — władze zmuszone zostały do sztucznego wydobywania. Obwieszczenie niniejsze dotyczy wydobywania tłuszczu z odgrzebywanych zwłok i kości.

Wielkość naturalna 45 x 33 cent.

w **1879 r.** została założona fabryka zapalek przez Ludwika Schellera, wyrabiająca zapaliki siarkowe i salonowe na sposób wiedeński;

• **1910 r.** przeszła na własność firmy: „Zakłady Przemysłowe „Mszczonów”, W. Nowakowski, P. Czerski i S-ka i wyrabiała zapaliki na sposób szwedzki;

• **1915 r.** d. 12 lipca, gdy fabryka była czynną, przybył oddział pionierów rosyjskich celem zniszczenia fabryki, przedstawiając rozporządzenie władz; wskutek jednak energicznych zarządzeń współwłaścicieli, przed ostatecznym terminem, udało się wszystkie maszyny i urządzenia fabryczne przewieźć do Warszawy;

• **1916 r.** d. 23 listopada — podczas okupacji niemieckiej — fabryka była uruchomiona.

КОМАНДИРЪ

2ой роты

29го Салпернаго

Баталіона

30. *Год* 1915

№ *688*

Дѣйствующая армія

Удостоверение

*Дано сѣ совладѣльцу стая-
ной фабрики Мухомовъ Петру Сер-
гѣеви въ томъ, что ему пере-
дано изготовить производство ра-
ботъ и вывезти машинныя въ тылы.
Арміи по требованію военныхъ
властей по обстоятельствамъ
военнаго времени, что подписано
и приложено къ казенной печа-
ти удостовѣрять.*

Казимиръ Мухомовъ

Saperzy, idąc za ustępującą armją rosyjską bez litości demole-
wali fabryczne urządzenia, lub wywozili je na tyły armji.

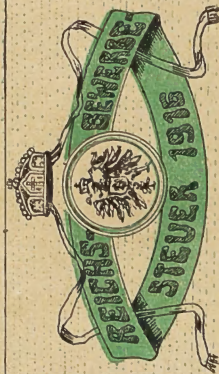
Dnia 19 października 1915 roku wydane zostało przez prezydenta policji v. Glasenappa pierwsze rozporządzenie władz niemieckich o poborze podatku patentowego, na zasadzie którego właściciele przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, obowiązani zostali do uiszczenia podatku według prawa rosyjskiego. Świadectwa patentowe 1-ej kategorii zaopatrzone zostały w symboliczny rysunek.

Wśród pamiątek *odradzającego się* narodu, patenty te również stanowią cenny dokument. W niniejszym zbiorze zamieszczamy dokładną reprodukcję 3 patentów, wydanych właścicielom pierwszorzędnych firm warszawskich:

1-szy patent wydany firmie „Krzysztof Brun i Syn”. Firma ta została założona dnia 1/V 1794 roku przy ulicy Bielańskiej № 2 jako skład towarów żelaznych pod firmą „J. D. Munkenbeck”.

W roku 1817 Krzysztof Fryderyk Brun, który od roku 1809 pracował w firmie Munkenbecka, został jednym ze współników tej firmy, która zamieniona została na: „J. D. Mukenbecka wdowa, spadkobiercy i S-ka”. W roku 1829 zamieniono firmę na „H. Weichert i Brun” a dnia 1 Września 1852 r. nadano firmie nazwę „Krzysztof Brun i Syn”.

W chwili obecnej właścicielami są pp. Stanisław, Gustaw i Kazimierz Brunowie.

Handelsunternehmung

Nummer

Kategorie

Name

Krzysztof Brun i Syn

z siedzibą w Warszawie

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Wł. Krasiński

ul. Krasiński 15

Das Patent ist gültig für das erste und zweite Halbjahr

Warschau den 2. Januar 1916

Kaiserlich Deutsches Polizeipräsidium

Finanzdirektion

Wł. Krasiński

Nummer des Handelsbuches

Patent I-ekategorji wydany firmie Krzysztof Brun i Syn.

Wielkość naturalna 35 x 22 cent.

Ugi patent wydany T-wu Akeyjnemu p. f. „Jan Fruzinski”. Firma ta istnieje przeszło 28 lat. Ruchliwość i zabiegliwość właścicieli wyrobiła tej firmie szeroki rynek w kraju, świadcząc tem samem o możliwościach traktowania krajowego przemysłu na szerszą skalę. Fir-

ma ta zatrudniała 110 pracowników w fabryce swej, znanej z dobrych wyrobów cukierniczych, oraz w swym składzie głównym mieszczącym się na Marszałkowskiej róg Wilczej i w filjach: Krakowskie Przedm. 5, Wierzbowa 8, Marszałkowska 133.

Nr. A VT 23014

區

gewerbescheln

für Handelsunternehmen ... 2. Kategorie
auf das Jahr 1917.

Gegenstand des Unternehmens: *Detailhandel*
Handel mit *Perfekten* und *Plastikate*
Betriebsstätte *Am Hofe*

Betriebsstätte *Waldschau*
Waldschau **Stassen** Nr. 35

Name des Inhabers: *Josef Dr. Math. Maria Eckstein*
Dr. & Eckstein, Josef Franzisk.

Das Patent gilt für das erste und zweite Halbjahr.

Steuernsteuer ...	000.- M.
Stadt-Abgaben..	150.- "
Handelsschulden	40.- "
	790.- M.

Steuerkasse.

Diebstahl den 2/8 1917.

Kaiserlich Deutsches Polizeipräsidium

Nr. des Kassenbuches 2097.

Choice

Patent 2-ej kategorii wydany Tow. Akc. „Jan Fruziński” w urzędzie podatkowym Cesarско-Niemieckiej Policji w Warszawie.

Wielkość naturalna 31 x 21.5 cent.

**REICHES
STEUER 1910
GEHEIME**

Numer: A. **Handelsunternehmung**

Name: *Bankhaus Ad. M. Pledziok* Kategorie

Art: *Bank*

Stütz: *Ad. M. Pledziok, 51, Kasack Nr. 10*

Das Patent ist gültig für deutsche und zweifach hebräisch.

Warschau am 2. März 1910

Kaiserlich Preussisches Patentamt

—Hilfsabteilung—

Vermerk der Handelskammer

Patent I-ej kategorii wydany na imię Adama Pledziokiego, właściciela jednego z pierwszorzędných domów bankowych, istniejącego od 1893 roku.

Wielkość naturalna 35 x 22 cent.

ZWIERCIADŁO WOJNY.

Jedną z popularniejszych postaci z czasów wojennych jest p. Franciszek Baytel przemysłowiec Warszawy. Działalność jego w zakresie fachowym, oraz społecznym zasłużyła na wyróżnienie, to też prasa warszawska: („Gazeta 2 grosze“ z dnia 24.XII.1917 r.; Tygodnik ilustrowany z dnia 19.II.1918r.) rozpisała się o nim szeroko, opisując przymioty oraz zasługi tego obywatela.

Miedzy innymi p. F. Baytel ofiarował na cele 15.000 rubli, własnym trudem i zabiegliwością zebrane. Okrom tego, czując ważność momentu historycznego p. Baytel spisuje pamiętniki, któ-

a napewno po przeczytaniu, będą nam wdzięczne, iż tak niebywałą osobistość z czasów wojny, poznały dokładniej.

rymi napewno podzieli się ze społeczeństwem ku dobru ogólnemu, ofiarując zapewne dochód na rzecz potrzebujących.

W uznaniu zasług tak uznanego przez prasę obywatela miło jest widzieć nam i wszystkim czytelnikom w rządzie pamiętek wojennych podobiznę jego. Zainteresowane jednostki odsyłamy do gazet wyżej wyszczególnionych

ciekawą i wprost

Poznański Bank Wzajemnych Ubezpieczeń na Życie „WESTA”

założony w r. 1873.

Zarząd w Poznaniu, ul. Św. Marcina 61 (dom własny).

Prezes Rady Nadzorczej:

Dr. Teofil Rzepnikowski —v. Patron Spółek Polskich.

Dyrektor Generalny:

Dr. Marjan Głowacki

Ubezpieczenia wyłącznie życiowe — wszelkich kategorii.

Wysoce postępowe i korzystne warunki. — Bezsporność polis. — Nieprzepadalność składek w razie następnego odstąpienia od ubezpieczenia. — Swoboda podróży.

Corocznie znaczna **dywidenda**, ponieważ jako w instytucji opartej na **rzeczywistej wzajemności** cały zysk rozdziela się tylko pomiędzy ubezpieczonych.

W razie niezdolności do pracy — zwolnienie od opłaty składek i renta.

Ubezpieczenia na wypadek śmierci na mniejsze sumy (od Mk. 100 do 6500) bez rewizji lekarskiej.

Przy zbiorowych ubezpieczeniach specjalnie korzystne warunki.

Szczegółowych objaśnień
udziela

Oddział Warszawski, (Jerozolimska 31), oraz
A G E N C I.

MAGAZYN
UBIORÓW

WACŁAWA PERENDYKA

DAWNIEJ SZWALBE, SACHS I SKA

UL. SENATORSKA 8.

Powyzsza firma zalożona w czasie wojny pozyskala sobie ogólne uznanie za dobre mataryaly oraz fasony, jako też z racji cen przystępnych.

TOWARZYSTWO WARSZAWSKIE
Oczyszczania i Sprzedaży Spirytusu

(założone w 1886 r.)

„**Rektyfikacja
Warszawska**”

ulica Dobra 18.

POLECA:

Wyroby własne, oraz wina i li-
kiery pierwszorzędných firm
zagranicznych.

TOWARZYSTWO AKCYJNE
**Fabryki Transmisji, Maszyn i Odlewów
żelaznych**

J. JOHN, w Łodzi

Oddział w Warszawie, Jerozolimska 65.

Pędnie, Koła zamachowe, Koła zębate.
Wygładziarki (kalandry). Tokarki. Kotły
żeliwne do ogrzewań centralnych. Rusz-
ty kotłowe. Odlewy.

Parowa Fabryka Cukrów i Czekolady
RIESE i PIOTROWSKI

WARSZAWA

Jeneralny Reprezentant

HENRYK SACHS

ul. Marszałkowska № 137.

Loterja Klasowa Inwalidów Wojennych

KRÓLESTWA POLSKIEGO

dawniej

Debr. Lot. Klasowa Legionów Polskich.

Warszawa, ul. Trębacka L. 2.

32000 losów — **16000** wygranych
na ogólną kwotę **3335000** Mk. —

Główna wygrana **300000** Mk.

Czysty dochód na inwalidów wojennych Królestwa Polskiego — bez względu na przynależność do armii.

Dyrekcja przyjmuje już zapisy

P. T. Kolektorów.

O nowej metodzie leczenia chorób płucnych.

W tej strasznej epoce wojny nawiedziły kraj nasz choroby, szczególnie zaś suchoty-gruźlica. Suchoty pochłaniają obecnie w Polsce dziesiątki tysięcy ludzi, tak że przeprowadzić musimy z tą plagą ludzkości zaciętą walkę.

Z zadowoleniem możemy przeto tutaj zaznaczyć, że medycyna zbożaciła się obecnie nowym środkiem przeciwgruźliczym, a mianowicie wynaleziony został preparat „Fagosol“.

Po należytem wypróbowaniu w klinikach i szpitalach znalazł „Fagosol“ natychmiast zastosowanie wśród chorych.

Przekonano się albowiem, że „Fagosol“ wywiera dodatni wpływ na wszelkie przejawy, towarzyszące suchotom płuc.

Prócz specjalnego działania na gruźlicę „Fagosol“ stosowany jest z wyśmienitym wynikiem przy **bronchicie, astmie, koklusz, influenzy, oraz leczy wszelkie zastarzałe kaszle i kataru płuc.**

Można przytoczyć tysiące wypadków, w których chorzy płucni dzięki „Fagosolowi“ powrócili do zdrowia.

Lekarze orzekli, że „Fagosol“ jest bardzo cennym środkiem przeciw chorobom płucnym, wobec czego stosować należy „Fagosol“ w tych wypadkach, gdzie trzeba działać szybko i energicznie.

Oo nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Polska Krajowa Loteria Klasyczna

R. G. O.

(RADY GŁÓWNEJ OPIEKUŃCZEJ)

Zarząd: Warszawa, Kredytowa 4.

50000 losów, 25000 wygranych i 1 premja.

Wielka wygrana 500000 mk.

(pół miliona marek).

Wygrane po 300000 mk., 200000 mk., 100000 mk. i wiele innych.
Suma wygranych rozlosowanych w jednym półroczu wynosi

6 milionów 440 tysięcy marek.

CO DRUGI NUMER WYGRYWA.

Losy są do nabycia u kolektorów.

Zarząd wysyła plan loterii na żądanie bezpłatnie.